

BESLUITENLIJST BIJZONDERE RAADSVERGADERING 23 APRIL 2015, pagina 1

Aanwezig:

Voorzitter: de heer J.P. Gebben

Raadsgriffier: mevrouw J.I.M. le Comte

Raadsleden:

de heer G. Beekhuizen	PvdA
de heer T.A. de Boer	VVD
mevrouw D.A. Bondt	D66
de heer H.J. Boon	GroenLinks
de heer R. Bouwman	D66
mevrouw K. Braam-Maters	CDA
de heer R.J.B. den Burger	VVD
de heer T.C. van Dijk	D66
de heer T.T.M.G. Erkens	PvdA
mevrouw C.D. Gerritsen-van Bentem	GemeenteBelangen
mevrouw H. Miltenburg	PvdA
de heer P. Minderhoud	D66
mevrouw F.J. Mijnhart	D66
de heer P. van der Pas	CDA
mevrouw M.C.M.L. Pols-Houpt	RZS
de heer C. van de Rest	VVD
mevrouw C.B. de Roo	GroenLinks
mevrouw E.L. Vink	GroenLinks

Afwezig m.k.:

de heer E. Alofsen	VVD
de heer Th. H.J. Bartels	PRD
de heer P.J. van Lent	CDA
de heer H.J. Tiemens	GemeenteBelangen
de heer F.R. Huizinga	GemeenteBelangen

Cdk: de heer C.G.A. Cornielje

Kabinetschef: de heer H. Tromp

Portefeuillehouders: dhr.. E. Heinrich, dhr. J. Verstand, mw. H. van den Berg, mw. W. Ruwhof

Hetgeen dat uitgesproken is in de raad is na te luisteren op www.renkum.nl onder raadsuitzendingen.

1.	Opening door burgemeester J.P. Gebben. De burgemeester opent de vergadering om 16.06 uur en heet iedereen van harte welkom bij deze bijzondere raadsvergadering in bijzijn van de Commissaris van de Koning. Hij geeft een korte terugblik op een geslaagde middag met bezoek aan het centrum van Renkum en een rondleiding op de Jan Pieter Heije. Aan het begin van de middag werd de CdK, samen met het voltallige college, rondgeleid door het centrum van Renkum. Leden van de werkgroep Renkum Centrum legden gedurende de wandeling uit wat er allemaal is opgeknapt en wat er nog staat te gebeuren. De rondleiding op de Jan Pieter Heije omvatte een bezoek aan het orthopedisch behandelcentrum en aan het Landgoed Hoog Oorsprong. De directeur de heer Eric v.d. Graaf heeft een verfrissende kijk op de manier waarop je een dergelijk instituut moet plaatsen in de samenleving en voor de ruimtelijke aspecten daaromheen en ten aanzien van het instituut zelf.
2.	Discussie onder voorzitterschap van burgemeester J.P. Gebben over de thema's Besturingsfilosofie en Burgerparticipatie. De gemeenteraad heeft deze bijzondere raad voorbereid door het opstellen van een notitie waarbij de, in september 2014 door de raad vastgestelde, Besturingsfilosofie "Loslaten in verbondenheid" naast het "Rapport Sterk Bestuur Regio Arnhem" is gelegd. <u>Deze notitie is in zijn geheel bij dit verslag gevoegd.</u> Op basis hiervan zijn zeven stellingen geformuleerd waar de raad graag met de CdK over van gedachten wisselt.

Om te beginnen zijn drie stellingen voorbereid. Mocht na de bespreking van deze drie nog tijd over zijn dan kan een volgende stelling worden besproken.

De gekozen stelling worden kort ingeleid door drie raadsleden.

Dhr. Tom Erkens (PvdA) stelling 1:

“Het rapport Regio Arnhem zet sterk in op een ‘nieuwe’ Stadsregio met Arnhem en Nijmegen als trekkers. Het “doel” (een sterke Stadsregio) heiligt “de middelen” (dat mag best ten koste gaan van de kleine(re) gemeentes).”

Mw. Charlotte de Roo (GroenLinks) stelling 3:

“Door intergemeentelijke samenwerking verschuift het bestuurlijke zwaartepunt steeds meer naar de regio. Door de beperkte democratische legitimiteit van intergemeentelijke samenwerkingsverbanden dreigt het gevaar dat de burger vervreemd van de samenwerkingsverbanden en van zijn eigenbestuur. De burger kan weliswaar de raad ter verantwoording roepen maar die heeft als gevolg van de intergemeentelijke samenwerking maar beperkte sturingsmogelijkheden.”

Mw. Daniëlle Gerritsen (GemeenteBelangen) stelling 5:

“Samenwerking op tactisch en operationeel niveau moet vooral in de vorm van uitbesteding plaats vinden. Intergemeentelijke uitvoeringsorganisaties zijn minder gewenst vanwege de beperkte controle mogelijkheden.”

Mw. Gerritsen (GB)

De maatschappij verandert...wat gebeurt er nu eigenlijk met die samenleving en hoe willen wij als gemeente daarop reageren? Met alleen de traditionele verticale besturing is een gemeente niet meer van deze tijd. Wil de gemeente aansluiting vinden met de horizontale samenleving, zal zij op een horizontale wijze moeten besturen en in die zin ook meer samenwerken met maatschappelijke partners, andere gemeenten en inwoners. Daarnaast hebben we te maken met de decentralisaties, we moeten wel anders organiseren, we krijgen/hebben inmiddels meer taken met minder middelen.

Ik refereer aan een citaat Hans van Mierlo... “Als de politieke cultuur blijft hangen in oude vormen en gedachten terwijl de samenleving zelf snel verandert, zal de politiek steeds minder in staat zijn praktische oplossingen voor maatschappelijke problemen te leveren...”

De kloof tussen wet en werkelijkheid wordt elk jaar breder...

Samenwerking is het sleutelwoord, de ‘mantra’ als het ware om resultaat te boeken en regie te voeren. Samenwerking omdat je juist zo flexibel, vraagstuk- of kansgericht, die mensen, partijen, disciplines bij elkaar kunt brengen die nodig zijn. Wij, gemeente Renkum doen dit op basis van onze besturingsfilosofie! Met deze besturingsfilosofie willen wij aangeven hoe wij als gemeente meebewegen in deze veranderende samenleving.

Om even terug te komen naar de stellingen: Samenwerken ..... ik zeg doen! Samenwerken op basis van de 3 k's kwaliteit, kosten en kwetsbaarheid. Wij als raad denken mee aan de kaders die we mee willen geven aan deze samenwerking. En de inwoner maakt het niet uit wie wat voor hen uitvoert. Wij als volksvertegenwoordigers moeten wel continue het gevoel hebben dat de besluitvorming en het komen tot een samenwerking transparant is en dat wat we vooraf hebben afgesproken qua kaders gehandhaafd wordt. Goede kaders meegeven en juist in dat voortraject hierover met elkaar discussiëren en dan ook vooral weten welke kaders onze kiezers belangrijk vinden. Hoe ga je als gemeente het contact managen tussen inwoners en deze uitvoeringsorganisaties. Dit bepaalt immers de kwaliteit!

Regelmatig evalueren met onze partners en het hebben van een goede exit strategie. Hiermee kunnen we slim besturen. Weten wanneer je moet ingrijpen en wanneer je op je handen moet zitten. Hier hebben we als raad, college én organisatie lef voor nodig! Het is een balans van loslaten en controleren...

Als we het over deze drie partijen hebben, raad, college en organisatie, hoe ver staan we dan op die balans?? Als we als raad aan zelfreflectie doen.. dan vallen we in discussies nog regelmatig in de details, betekent dat, dat we nog niet kunnen loslaten?... hebben we dan onvoldoende vertrouwen? Aan de commissaris wil ik vragen hoe de provincie zich heeft voorbereid op de veranderende samenleving en andere eisen die aan het openbaar bestuurd worden gesteld? En hoe kunnen provincie en gemeenten elkaar hierin ondersteunen?

Mw. De Roo (GL)

We hebben tientallen samenwerkingsverbanden met meer dan twaalf verschillende gemeenten. Dat is bijzonder moeilijk te controleren voor de raad. Het is ook geen dankbaar onderwerp, omdat de lokale en regionale media geen belangstelling hebben voor wat zich daar afspeelt. Dit tast de lokale democratie aan.

We gaan noodgedwongen al deze samenwerkingsverbanden aan, omdat onze gemeente alle opgaven en uitdagingen niet aan kan als kleine gemeente met iets meer dan 30.000 inwoners en 200 ambtenaren. Met de decentralisaties komen er steeds meer opgaven bij.

De veelheid van de samenwerkingsverbanden maakt het feitelijk onmogelijk om alle deze constructies te controleren.

Intergemeentelijke samenwerking versterkt wel de bestuurskracht, maar staat op gespannen voet met lokale democratie.

Dat samenwerking nodig is staat als een paal boven water. Het openbaar vervoer gaat over de gemeentegrens heen. Specialistische jeugdzorg is lokaal niet financieel haalbaar. Op bijna alle gebieden werken we samen : van Milieu tot belasting, van riolering tot volkshuisvesting, van landgoederen tot subsidies. Maar op een termijn van 8 of 12 jaar bestaat het risico dat de gemeente haar autonomie kwijt raakt. Dan is de regie rol weg. Dan ben je niet meer een spin in het web met regie, maar een vlieg die daarin gevangen is. Een vlieg die alleen kan meebewegen met de wind en wachten totdat hij opgegeten wordt. Een sluipende fusie wordt dan een feit. Is fusie onvermijdelijk? Nee. Bijvoorbeeld niet als er meer financiële lucht komt voor de gemeenten. Als de recente voorstellen van Minister Plasterk voor meer mogelijkheden voor lokale belasting heffing werkelijkheid worden.

Feit is dat het groeiende woud van samenwerkingsverbanden ons bestuurlijk sterker maken maar het holt wel de lokale democratie uit.

Dhr. Erkens (PvdA)

De Graaf kiest in het rapport 'Sterk bestuur in Gelderland' nadrukkelijk voor schaalvergroting. Het gezamenlijk orgaan, de afgezwakte vorm van de WGR-plus ,ziet hij niet zitten . Dat orgaan heeft te weinig mogelijkheden om "aan een aantrekkelijke, goed bereikbare en internationaal concurrerende regio te werken". Zijn aanbevelingen om de positie van Arnhem te versterken sluiten bij de hiervoor genoemde keuzes aan:

- De gemeenten in de regio zouden Arnhem het voortouw moeten gunnen in de samenwerking in de Stadsregio.
- Breng taken onder bij Arnhem. En draag de bijbehorende financiële middelen over.
- Outsourcen van operationele processen is nodig. Arnhem is de eerst aangewezen partner.

De slotconclusie klinkt dreigend. "Als dit niet slaagt blijft alleen nog maar de mogelijkheid over van een forse gemeentelijke herindeling. Kortom, alle ballen op de stadsregio en op Arnhem want anders.....

Dit brengt mij tot de volgende vraag aan de heer Cornielje en mijn collega's in de raad. Bent u het eens met de stelling: "Het rapport Regio Arnhem zet sterk in op een 'nieuwe' Stadsregio met Arnhem en Nijmegen als trekkers. Het "doel" (een sterke Stadsregio) heiligt "de middelen" (dat mag best ten koste gaan van de kleine(re) gemeentes)." En is dat doel in het belang van alle gemeentes of alleen in het belang van Arnhem en Nijmegen?

Dhr. Cornielje reageert op de stellingen.

Als gevolg van allerlei ontwikkelingen in het openbaar bestuur, zoals decentralisaties in het sociale domein, komt er veel op de gemeenten af. De opgaven waar zij voor komen te staan zijn bijzonder groot en houden ook nog eens verband met elkaar. Als gevolg hiervan wordt er nu en in de toekomst een sterk beroep gedaan op de bestuurskracht van gemeenten. De keuze om de drie grote decentralisaties bij gemeenten neer te leggen, was een bewuste keuze. De taken passen wat betreft hun aard beter bij gemeenten. Het betekent o.a. dat zorgaanbieders niet meer te maken hebben met één provincie waar ze afspraken mee moeten maken, maar met 54 Gelderse gemeenten. Er is niet één gemeente die de taken zelfstandig aan kan. Ook niet gemeente Nijmegen, Arnhem, Ede of Apeldoorn (100.000+ gemeenten).

VNG Gelderland en de provincie Gelderland hebben daarom een onderzoek laten uitvoeren naar de vraag wat het vermogen van gemeenten is om het groeiende takenpakket adequaat uit te voeren. Het onderzoek levert aanbevelingen op aan gemeenten en provincie voor het bevorderen van een sterk en toekomstbestendig bestuur in Gelderland. Deze kunnen een houvast bieden en stimulant zijn voor discussie over duurzame bestuurskracht. Het is vervolgens aan de gemeenten om afwegingen te maken als intensivering van samenwerking, fuseren of niets doen. Daarnaast zal de provincie de uitkomsten zelf benutten voor het vormen van een visie op de bestuurlijke organisatie in Gelderland. Het eindrapport voor de gehele provincie zal ongeveer over anderhalve week gereed zijn.

Het onderzoek is nooit expliciet bedoeld geweest als voorbode voor een grote herindeling. Waarbij niet gezegd is, dat dit niet een gevolg kan zijn. Dat herindeling nooit de inzet is geweest van het onderzoek, wil niet zeggen dat het een verboden woord is. De gemeente Rijnwaarde heeft bijvoorbeeld aangegeven dat zij moeite hebben met de nieuwe taken en dat opschalen wellicht een oplossing kan zijn. Als provinciaal bestuur ga je dan een oplossing (helpen) zoeken. Het onlangs opgestelde coalitieakkoord spreekt ook over de rol van de provincie bij dit soort kwesties.

Wat betreft de besturingsfilosofie van de provincie is deze vergelijkbaar met die van de gemeente Renkum. In deze tijd gaan we veel meer uit van de kracht van de samenleving. Het is evident dat daardoor de rol voor bestuurders en volksvertegenwoordigers verandert. Veel meer moeten bestuurders leren loslaten en dat is moeilijk voor bestuurders die gewend zijn "ergens over te gaan". En toch is dat de weg. Het blijft lastig voor raadsleden om niet op de stoel van de wethouder te gaan zitten. Als je dat wilt, is dat prima, maar wordt dan ook zelf wethouder. Vaak gaat het dan over hoe beleid wordt uitgevoerd en dat is niet interessant voor u als raadslid. U stelt de doelen. De uitvoeringstaken kunt u makkelijk beleggen bij een ander orgaan en/of samen met andere gemeenten oppakken. Blijf als raadslid verre van hoe het wordt georganiseerd.

De Stadsregio hield zich bezig met de volgende kerntaken; mobiliteit, ruimte, wonen en economie. Nu gaat de discussie over het sociaal domein. Er zijn verschillende samenwerkingsverbanden waar de drie taken samen worden uitgevoerd. De vraag is hoe betrek je de raden daarbij. Een raad dient richting te geven aan een wethouder en daarbij te waken dat de raad de wethouder niet met gebonden handen op weg stuurt. Timmer het niet dicht als raad, want dan komt een wethouder met niets terug. Geef een wethouder onderhandelingsruimte en laat hem verantwoordend waarmee hij terug komt.

Het gevaar is dat men vaak de oplossing van grote veranderingen zoekt in de structuur. Vertrouw erop dat de structuur altijd wel de inhoud volgt. Stop energie in de inhoud. Voor belemmeringen in de structuur, zoals de grootte van een gemeente, vinden we wel een oplossing.

Raadsleden krijgen de gelegenheid op de reactie van de CdK te reageren.

Mw. Pols (RZS)

Mw. Pols reageert op de stelling van mw. de Roo. Democratie begint bij de burgers. Als de burger te maken krijgt met een gemeenteraad die zijn rol niet pakt, dan loop je het risico van een schijn democratie. Het is van groot belang dat de raad zijn rol pakt als kadersteller, volksvertegenwoordiger en controleur.

Dhr. van de Rest (VVD)

Dhr. van de Rest wijst op een, onlangs door hem gelezen, brief van de Raad voor het Openbaar Bestuur (19 januari 2015)¹. Op initiatief van de Tweede Kamer der Staten-Generaal is de Raad voor het openbaar bestuur gevraagd te adviseren over de democratische legitimiteit van samenwerkingsverbanden. Het eerste deel aan van het gevraagde advies, een probleemverkenning is afgerond. Hierin verkent de Raad wat wordt verstaan onder democratische legitimiteit van samenwerking, welke factoren de democratische legitimiteit beïnvloeden en welke knelpunten zich daarbij voordoen. De Raad wil de komende maanden de gesignaleerde knelpunten toetsen aan de bestuurlijke praktijk. In de zomer van 2015 verwacht de Raad met het tweede deel van het advies te komen waarin conclusies en aanbevelingen worden gedaan over de borging van de democratische legitimiteit.

Dhr. Erkens (PvdA)

De commissaris merkt terecht op dat raadsleden moeten loslaten en niet op de stoel van de wethouder moeten gaan zitten.. Maar welke mogelijkheid heb je dan nog als raad om je controlerende taak uit te voeren?

De uitgangspositie van "Gelderland sterk bestuur" zijn de drie decentralisaties, zegt de commissaris. In dat verband is het verbazend dat de stadsregio toch weer de oude taken; economie, positionering in Den Haag en in het buitenland, oppakt. Is het dan niet beter naar een andere invulling te gaan zoeken?

¹ http://www.rob-rfv.nl/documenten/democratische_legitimiteit_van_samenwerkingsverbanden.pdf

Dhr. den Burger (VVD)

Hij merkt op dat het probleem begint bij het schemergebied. Het schemergebied waar het niet zo helder is of er nou sprake is van beleid of uitvoering. Als voorbeeld het Veiligheidsbeleid. In de raad is gesproken over de nota veiligheidsbeleid en de voorzitter merkte toen terecht op dat hij met een boodschap op stap werd gestuurd waar 99 andere boodschappen tegenover stonden. Dus veel zou het wel niet worden. Daar zit dan ook het probleem. Gaat het over de Odra dan kom je er wel uit. Dat zijn zuiver milieutechnische uitvoeringszaken. Maar als de burger van mening is dat hij meer politie op straat wil zien en regel je dat in een gremium met 100 gemeenten dan wordt het al snel veel complexer.

Dhr. van Dijk (D66)

Dhr. van Dijk wil de discussie breder trekken, over alle stellingen heen. Waar willen we als gemeente Renkum heen. Kunne we wel zelfstandig blijven? We hebben een mooi mantra "loslaten" en we hebben stukken over samenwerkingsvormen en vooral over hoe we de raad betrekken daarbij. Dhr. van Dijk vraagt zich af waar dit toe leidt. Doen we allemaal noodgedwongen stapjes? Het is goed dat die stukken er zijn, maar leg je daar niet een belemmering op van waar je naar toe wilt. Zijn we niet te klein om voor de burgers een goede overheid te zijn? Leggen we ons niet vast op tussen varianten voor samenwerking? Moeten we niet op het parallelle niveau kijken of we toch niet moeten fuseren? En of dat dan gemeente Arnhem moet zijn of een andere? Die vraag legt hij voor aan de raad.

Mw. de RO (GL) vraagt of we daar dan meer of minder democratie van krijgen?

Dhr. van Dijk (D66) merkt op dat daar de suggestie vanuit gaat dat een grotere gemeente als Arnhem niet democratisch zou zijn.

Mw. Gerritsen (GB)

Zij ziet het nog weer anders. Vooral naar aanleiding van en gesprek met de stellers van de besturingsfilosofie. We worden een soort van verzamelcentra van allemaal verschillende netwerken. En die netwerken, daar houden we de touwtjes van in handen. Dan heb je het niet meer over gemeente X of Y. Het blijft een soort spel, waarin je je continue moet afvragen; je wilt dicht bij de burgers staan en je gaat zaken uitbesteden en samen doen. En je wilt dicht bij de burger blijven staan. Hoe doe je dat? Dat is continue wat je je moet afvragen; staan we nog wel zo dicht bij de burger. Als je samenvoegt als gemeenten, dan verdwijnt je wellicht als aparte gemeente, maar focus je je wel meer op waar je wel goed in bent als organisatie. En dan kun je op punten wel weer dicht bij je burgers staan in een soort netwerkcentrum.

Mw. Pols (RZS)

Voorbeelden genoeg uit een naburige provincie Utrecht waarbij de burger zover van de gemeente is af komen te staan door fusies. Ik duid hierop gemeente Heuvelrug. Dan gebeurt er precies wat we niet willen, namelijk dat burgers zich nog meer in hun schulp terug trekken en niet participeren in de algemene gang van zaken. Ik geloof zeker in samenwerken als kleine gemeente en of dat dan voor alle onderwerpen dezelfde gemeenten zijn, dat hoeft niet. Je kunt ook uitbesteden (stelling nr. drie). Brengt wel risico's met zich mee en loslaten is prima maar hou dan wel een puntje in handen. anders loop je het risico dat mensen zich niet meer betrokken voelen. Voor je het weet, krijg je te maken met dorpsdeelraden. En willen we dat? Nee. De naam van mijn fractie zegt het al; "Renkum Zelfstandig en Sociaal".

Dhr. Erkens (PvdA)

Dichtbij de burgers blijven wordt gezegd. We hebben de afgelopen tijd in deze raad veelvuldig gesproken over intergemeentelijke samenwerking en de controle daarop. Hij herinnert zich met name één incident van het afgelopen jaar dat iets zegt over het dichtbij de gemeente staan van burgers. In opdracht van gemeente Renkum heeft Arnhem een enquête uitgezet over het gebruik van kelders. Het bleek dat heel veel burgers erg veel moeite hadden met de enquête en het gemeentehuis gingen bellen. Ze troffen geen ambtenaren aan die ze verder konden helpen. Zo zie je dat wanneer je taken uitbesteed en niet in dit soort manco's voorziet, dat je dan taken hebt uitbesteed en dat er dan onvoldoende mogelijkheid is om dat soort taken te redigeren als er calamiteiten zijn en er is onvoldoende ruimte voor de raad om dat hele proces vanuit de functies van de raad te bewaken.

Dhr. van Dijk (D66)

Deze stelling kun je dan ook juist omdraaien en zien als een reden om juist te fuseren, want dan zijn we gewoon

onderdeel van gemeente Arnhem.

Mw. Bondt (D66)

Er is sprake van een veranderende samenleving. Van burgerinitiatieven. Het gaat meer organisch, initiatieven van onderop. Zouden we niet als raden ook een cultuurverandering moeten ondergaan? En zou dat ook niet meer organische van onderop moeten komen zodat we niet in een kramp schieten als het gaat om het vertegenwoordigen van onze achterban in Renkum. Is die achterban wel zo verschillend van de D66 achterban in een andere gemeente? We moeten veel meer investeren in met elkaar netwerken als raden.

Mw. de Roo (GL)

Reagerend op mw. Gerritsen over de spin in het web. We doen mee in heel veel samenwerkingsverbanden. Hoelang houden we het vol om nog die spin in het web te zijn? Er komt een grens aan dat het niet meer zinvol is om samenwerkingsverbanden aan te gaan om klussen voor elkaar te krijgen. En misschien zijn inwoners bereid in kleine gemeentes om een deel van de invloed weg te geven om die kleine gemeente in stand te houden.

Dhr. van Dijk (D66)

Die laatste opmerking is wat cryptisch. Inderdaad de samenwerkingsverbanden, dat vergt heel veel overleg en het is de vraag wat dat uiteindelijk voor een gemeente nog oplevert. Met het huis van Thorbecke in gedachten, vraagt dhr. van Dijk zich af waar die spin in zit het verhaal van mw. Gerritsen. Zijn er dan wel gemeenten of is er dan een netwerkorganisatie over het hele land heen?

Mw. Gerritsen (GB)

Die samenwerkingen daar leg je dus in principe je werk neer. Daar draag je aan een ander over waarvan je denkt dat die het beter c.q. slimmer kan. En in het voortraject zit dan je invloed. Die kaders zijn heel belangrijk, maar daarna moet je loslaten en dat vergt oefening. Als het mis gaat, dan moeten we daar tegen kunnen en van leren.

Dhr. Cornielje reageert op het debat.

Hij heeft niet de pretentie meteen de oplossingen te hebben. Dhr. van de Rest sprak over het rapport van de Raad voor het Openbaar Bestuur. Dhr. Cornielje is verbaasd dat de raad nu met het rapport komt. Samenwerkingsverbanden zijn er al vele jaren. Maar wat er anders is geworden, is het soort van taken dat is ondergebracht in die samenwerkingsvormen. En daar voelen we ons een beetje ongemakkelijk bij. We maken afspraken over de jeugdzorg, terwijl de ruimte voor eigen beleid van al die individuele gemeenten daarbij maar zeer beperkt is. Voor een deel is het bepaald door landelijke wetgeving en voor een deel moet je zeggen dat je in de regio samenwerkt moet je het ook samen doen. De marges zijn klein geworden. Waar ga je dan nog over als gemeente. Hij is benieuwd waarmee Wallage komt. Het kan zijn dat hij zegt in die samenwerking met grotere gemeenten hebben de kleintjes weinig te vertellen en dan is het beter om maar op te schalen. Dan hebben die kleintjes ook meer te vertellen. En met het kleinere aantal gemeenten kunnen beter tot overeenstemming komen. Hij geeft als voorbeeld de Liemerse gemeenten. Hij heeft wel eens gezegd dat wanneer deze vier gemeenten samengaan, ze de derde grootste gemeente van de Stadsregio vormen. Maar deze gemeenten kiezen hier niet voor. De invloed van de vier afzonderlijke gemeenten is klein. Samen een vuist maken, dan kunnen ze meer voor elkaar krijgen voor hun inwoners.

Dhr. van der Rest (VVD)

Hij brengt in dit kader de suggestie naar voren om de zorg in zijn algemeenheid onder te brengen bij een functioneel bestuur, vergelijkbaar met de Waterschappen. De waterschappen houden zich goed overeind en vormen een geweldig bestuur.

Dhr. Cornielje

We hebben in Gelderland nog maar drie waterschappen. Die schaal acht hij niet wenselijk voor gemeenten. En overigens vindt hij het ook een taak voor gemeenten om de zorg te regelen. De maatschappelijke vraagstukken zijn complex. Soms gaat het om gezondheidszorg, vaak gaat het om arbeidsmarkt- en onderwijs- en jeugd problemen. Naar zijn aard zijn dit typisch taken die goed bij de gemeente passen. De lokale overheid kunnen deze taken het beste oppakken. Het typisch de taak van een gemeente de integraliteit te zoeken. Hij heeft er ook een probleem mee dat mensen zeggen de ene keer maken we een verband hier en de andere keer daar. Het

probleem daarmee is dat de integraliteit in de knel komt. Het hangt allemaal samen. Dan is het beter om als het ware een cluster van gemeenten te hebben die de problemen samen oplossen.

Wat betreft het opheffen van de Wgr plus en dat er een nieuwe regio moet komen die zich richt op de nieuwe taken. Bij het bestuursakkoord waarbij de taken naar de gemeente zijn gegaan en regionale economie en mobiliteit naar de provincie, daar heeft de provincie het voortouw in. Natuurlijk wil de provincie graag samenwerken met de gemeenten om afspraken te maken over deze zaken. Uiteindelijk landt een en ander immers in gemeenten. We werken al veel samen in de stedendriehoek, rivierengebied etc. Dat willen ze ook in de Stadsregio. De provincie blijft primair verantwoordelijk en hebben hiervoor de middelen gekregen. Dan kan de Stadsregio zich richten op de nieuwe taken. Ook de provincie kijkt er met belangstelling naar, maar ze gaan het niet opleggen. Het is verlengd lokaal bestuur en ze hopen op een goede gesprekspartners als het gaat om woningbouwprogramma's (innovatie) en bedrijventerreinen.

Dhr. Erkens (PvdA)

Wat ik hoor is dat geen enkele gemeente de taken zelfstandig kan uitvoeren wat betreft de decentralisaties en tegelijkertijd verdwijnt de Wgr plus. Het komt over als jammer dat het verzwijnt er moet iets in de plaats komen. En dan wordt er weer gesproken over de triple helix, terwijl de noodzaak ligt in de samenwerking wat betreft de sociale taken. Dat verbaast dhr. Erkens. Deelt de commissaris die verbazing?

Dhr. Cornielje

Hij ziet ook samenwerking tot stand komen in regio Arnhem en Nijmegen op de sociale taken. Dat zijn ook wel de regio's waar de oriëntatie op de grote stad is gericht. Dat is niet verkeerd, maar er zijn nog andere problematieken. Arnhem is het economisch hart van deze provincie. Er we hebben in de regio twee universiteiten in Wageningen en Nijmegen en rond die universiteiten ontstaat veel spin off, ze genereren innovatie. Daarnaast is er de "maak-industrie" in de Achterhoek. Dat willen we wel allemaal met elkaar verbinden. Hij vindt het goed dat gemeenten die samenwerking zoeken maar dat het primair het bedrijfsleven en de kenniscentra zijn die aangeven waar behoefte aan is. De gemeenten moeten hierin volgen en moeten dit faciliteren. Dat past bij de besturingsfilosofie waarbij je uitgaat van de kracht van de samenleving.

Een voorbeeld van functioneel bestuur is de samenwerking op het gebied van het veiligheidsbeleid. Dat zijn 81 gemeenten in de regio Oost die samen moeten werken. De commissaris vindt dit een onding. Regio Amsterdam heeft zeven gemeenten. Zij kunnen iedere week een keer bij elkaar komen en zo kunnen ze zaken veel sneller regelen of het er in elk geval over hebben. Maar in Oost zien de burgemeesters elkaar maar twee keer per jaar. Het is een heel ander verband geworden. Hij hoopt dat dit uit de evaluatie naar voren komt. Hij is voor de nationale politie, laat daar geen twijfel over zijn. Maar die regio grootte en ook de verschillen in omvang, vindt hij niet goed. Dan is het lastig voor burgemeester om een eigen accent mee te geven. Dit bespreekt hij regelmatig met de burgemeesters en met de minister. We moeten niet vergeten dat we het voor de burgers doen en voor hun veiligheid. Dan moet je voldoende ruimte hebben om wijkgericht te werken en aan de andere kant moet je ook de georganiseerde criminaliteit kunnen bestrijden. Dat thema daar gaan we het de komende zeker over hebben.

Dhr. den Burger (VVD)

Hij maakt primair het onderscheid tussen uitvoering en beleid. Dat onderscheid is niet altijd even makkelijk te maken. Dan is het ook lastiger te bepalen wanneer je op de stoel van de wethouder zit en wanneer niet. Zo eenduidig is dat niet altijd.

Dhr. Cornielje

Dan wil de commissaris nog wel duidelijker zijn. Als raadslid moet je primair je volksvertegenwoordigende taken oppakken. Je moet de wijken en de dorpen in . Met de mensen spreken en dat weer terug brengen. Dat is de primaire rol van de volksvertegenwoordiger. Dan wordt er beleid gemaakt en hoe dit gebeurt. is niet uw eerste zorg, als het maar gebeurt. Vervolgens controleert u het beleid. Welk voertuig gekozen wordt, is minder van belang voor u. Hij denkt dat burgers het van minder belang vinden hoe groot de gemeente is. Het is belangrijker hoe vitaal de wijk of buurt is dat er voorzieningen zijn en dat die bereikbaar zijn. Een burger rekent je eerder daarop af dan op de grootte van de gemeente. Er is ook geen ideale grootte voor een gemeente. Arnhem wordt

niet slechter bestuurd dan Rozendaal.

Mw. Mijnhart (D66)

Wat betreft de Liemers, de vier gemeenten, die als ze samengaan dat ze dan de derde grote zijn. Dat had gekund, maar bij de verkiezingen een lokale partij de grootste partij. Dus wat willen de inwoners? Zijn zij overtuigd van de noodzaak van samenwerking. De burgers steigeren vaak bij het idee van een fusie.

Dhr. Cornielje

Dhr. Cornielje is geboren en getogen in Rijnwaarde en komt er nog wel eens. Dan ziet hij dat de kwaliteit van de openbare ruimte achteruit holt. De gemeente heeft vijf jaar geleden aangegeven: "wij kunnen het niet meer". Herindeel ons. Daar heb je een partner voor nodig en dat is alleen Zevenaar. Dan moet Zevenaar ook willen en die hebben al eens een kleinere gemeente opgenomen. Ze vragen solidariteit aan de andere gemeenten. En dan komen de verkiezingen. De uitslag van verkiezingen moet je natuurlijk respecteren, maar dan is het probleem nog niet opgelost. En dan mag ik de inwoners van Rijnwaarde niet in de steek laten. Op enig moment heb je de verantwoordelijkheid als provincie. In Millingen, Ubbergen en Groesbeek speelde dezelfde problematiek. Samen het probleem oplossen, dat getuigt van solidariteit. Je moet wel problemen oplossen en lukt dat niet dan moet je als provincie helpen.

Zorg dat je de problemen voor bent, is zijn advies. Renkum is een bestuurskrachtige gemeente. Dus vanuit kracht heb je een positie, maar het kan snel verlopen. Het gaat altijd over het belang van de inwoners. Zet de inhoud voorop en laat de structuur volgen.

In de Bommelerwaard gaan de gemeenten vanuit de kracht de samenwerking aan. Ze worden omgeven door water en vormen sociaal, economisch, geografisch en cultureel één gebied. Zij wachten niet maar gaan samenwerken wat betreft uitvoeringstaken en willen ook beleidsmatig kijken wat samen kan.

Dat vindt hij verstandig. Risico's kunnen immers praktijk worden.

Wat betreft het feit dat burgers zo ver van de gemeenten zouden staan en dat loslaten. Dat laat je niet los als volksvertegenwoordiger, dat zoek je juist op.

Dhr. Beekhuizen (PvdA)

In het rapport Sterk Bestuur stond iets over kenmerken van sterk bestuur. Eentje die hem triggerde was focus nu op kwaliteit in plaats van krimp. Dat spreekt aan om dat wanneer je uitgaat van de kwaliteit van de gemeenten dan heb je ook iets te bieden aan partners in de regio. Ik daag ons uit om naar die kwaliteit op zoek te gaan vanuit de inhoud. In het rapport wordt ook gesproken de versterking van Gelre stad. Hoe kan Renkum meewerken aan de versterking tussen bijvoorbeeld Wageningen Foodvalley en aan de andere kant Arnhem Nijmegen.

Mw. de Roo (GL)

Heeft ze goed begrepen dat er een focus is op de grote steden en als dat zo is, kan er dan ook een focus zijn op de 52 kleinere gemeenten er omheen. Willen we op termijn de democratie koesteren en de kleinere schaal meenemen dan is het goed om te kijken naar een financiële impuls ook vanuit de gemeente. Zodat kleine gemeenten kunnen overleven en bijdragen. We hebben in deze gemeente een rijke omgeving qua cultuur, natuur en historie en dat mag ook gestimuleerd worden.

Dhr. van der Pas (CDA)

Veel gehoord over structuur, geld. De indruk ontstaat dat inwoners daarmee op afstand worden gezet. De neiging naar grootschaligheid en om in deelraden zaken te organiseren overheerst. Burgers moeten centraal staan. In het rapport regio Arnhem staat dat gemeenten te veel in structuren praten en niet vanuit de inhoud. En hij proeft de tendens dat als dat niet verandert dat dan de provincie gaat ingrijpen met mogelijk een gemeentelijke herindeling. Niet als eerste optie, maar het is wel een mogelijkheid. En tijdens een spreekbeurt van een lid van de commissie is dit bevestigd. Het was duidelijk dat hier ook wat betreft gemeente Renkum nadrukkelijk over is nagedacht. De vraag is dus in hoeverre is er al verder gedacht bij de provincie dan wij weten.

Dhr. Cornielje

Het project sterk bestuur is een project van alle gemeenten, provincie en de VNG. Binnen ca. twee weken kan

	het eind rapport worden verwacht, dan is het provinciaal bestuur aan zet en die bekijken en bespreken het advies en daarop moet er dan beleid komen. Op de vraag of er al afspraken zijn over herindeling is het antwoord nee. Het was het niet bij het begin van het project en het is ook nu niet bij het uitkomen van het advies het doel. De lijn is dat het van onderop gebeurt. Het heeft wel het debat geopend over bestuurskracht. Wat kun je allen en wat moet je samen doen. Welk toekomstperspectief zie je als gemeente. Er zijn gemeenten die te klein zijn en vragen om herindeling. Er zullen ook wellicht meer gemeenten zijn die tot die conclusie komen. Je moet niet blijven hangen we zijn blind voor de problemen en blijven vasthouden aan wie we zijn. Het belang van de inwoners staat altijd centraal. Groot is hierbij niet per definitie goed, maar ook klein is dat niet per definitie. De gemeente Bronkhorst is 10 jaar geleden samengevoegd uit vijf plattelandsgemeenten. Kenmerk van die gemeente is dat ze kernenbeleid voeren. Die zijn in staat geweest voorzieningen bereikbaar te houden voor hun inwoners. Als ze niet waren samen gegaan had die niet gekund. Grootschaligheid, tussen aanhalingstekens, want ze zijn niet veel groter dan Renkum, heeft daar wel geholpen om die kleinschalige voorzieningen in stand te houden. Dat hebben de vijf gemeenten zelfstandig gedaan. Op de vraag of ze een financiële impuls hebben gehad, antwoordt de commissaris dat de vijf gemeenten meteen heel verstandig hebben gehandeld. Ze hebben meteen gezegd er gaan vijf gemeentehuizen weg en er komt er eentje voor terug. We gaan toe naar één organisatie. Ze werken met burgerinitiatieven en dat heeft voldoende opgeleverd om de meerwaarde te genereren. In de Achterhoek zijn nog zeven gemeenten en dat is ook weer een aantal waarmee je samen makkelijker een regionaal bestuur kunt vormen. Gelre stad viel net even. Dit is geen aparte organisatie. We hebben wel eens gezegd zoals in Brabant stad de gemeenten en de provincie verbindt, zo moeten wij elkaar ook vaker zien. Regelmatig ontmoeten we de colleges van Apeldoorn, Nijmegen, Ede en Arnhem. Dat was in dit verband nog nooit gebeurd. Het is meer een lobby instrument dan dat het een nieuw orgaan is in Gelderland. Hij vindt het ook verstandig om dit soort nieuwe verbanden te stimuleren. Ook Renkum is gebaat bij een goede lobby. Wat hem betreft gaat Gelre stad ook over de inwoners van Renkum. Wat betreft de verbinding tussen Wageningen Foodvalley en Arnhem Nijmegen en de rol van Renkum hierin, daar is een ambitie bij de Stadsregio om een verbinding met universiteit Wageningen en foodvalley te leggen. Renkum grenst aan Wageningen. Overall is altijd wel een brug naartoe en er is niets tegen een brugfunctie. Wel interessant in het kader van de verbinding, maar hij gaat wel uit van de kracht van de foodvalley. De energie die daar zit is echt een voorbeeld. Bouw je een triple helix dan horen ondernemers uit de foodvalley daar wel bij. Hij ziet geen specifieke rol voor Renkum.
3.	Sluiting. Om 17.26 uur sluit de voorzitter de vergadering en dankt iedereen voor zijn inbreng en voor de goede voorbereiding.

Aldus vastgesteld in de vergadering van 27 mei 2015

de raadsgriffier,

de voorzitter,

mevrouw J.I.M. le Comte

de heer J.P. Gebben

1. De Besturingsfilosofie van Gemeente Renkum

Op 26 september 2012 heeft de gemeenteraad van Renkum een motie aangenomen waarmee de raad zijn verantwoordelijkheid heeft opgepakt om te onderzoeken welke mogelijkheden er voor de gemeente liggen om taken efficiënter en/of anders te doen of wellicht uit te besteden.

In 2013 heeft dit onderzoek plaatsgevonden en dit heeft geresulteerd in twee rapporten, te weten: "Als je loslaat heb je twee handen vrij om te besturen" en "De regie uit handen gegeven".

Direct gevolg van deze onderzoeken, was de opdracht aan het college om, samen met de raad, een besturingsfilosofie te formuleren waarmee de gemeente Renkum de toekomst met vertrouwen tegemoet kan zien. In september 2014 heeft de gemeenteraad van Renkum deze Besturingsfilosofie "Loslaten in Verbondenheid" vastgesteld.

De cultuuromslag die deze besturingsfilosofie vraagt, voltrekt zich niet van de ene dag op de andere. Het is een langdurig proces. Wanneer alle betrokkenen zich het gedachtengoed achter de besturingsfilosofie eigen hebben gemaakt, leidt dit tot:

- bijstelling van het verwachtingspatroon van inwoners, instellingen en bedrijven; de gemeente doet niet meer vanzelfsprekend wat vanuit het verleden van haar wordt/werd verwacht;
- samenwerking met anderen die leidt tot vergroting van de bestuurskracht;
- een visie op de wijze waarop de verbinding met onze inwoners wordt gemaakt (burgerparticipatie);
- een bestuursstijl die wordt gekenmerkt door openheid en transparantie.

In diezelfde vergadering in september stelde de gemeenteraad de Notitie intergemeentelijke Samenwerking vast en hiermee is de visie beschreven en vastgelegd die gemeente Renkum heeft wat betreft intergemeentelijke samenwerking. Ook is hierin de verdeling en toedeling vastgelegd van verantwoordelijkheden tussen raad en college bij (overwegingen tot) het aangaan en beëindigen van samenwerking.

Gemeente Renkum heeft hiermee haar verantwoordelijkheid genomen om in de snel en sterk veranderende bestuurlijke omgeving haar positie te bepalen en daarmee de toekomst voor haar inwoners veilig te stellen. Haar rol als regie voerende gemeente staat beschreven en is ten dele uitgewerkt in routeplanners.

De gemeente Renkum werkt volop aan en met de besturingsfilosofie. Op dit moment heeft vooral de cultuurslag bij alle betrokkenen prioriteit.

2. Het project "Sterk en toekomstbestendig bestuur in Gelderland" van (o.a.) de Provincie Gelderland

Begin 2014 zijn GS en het bestuur van de VNG afdeling Gelderland het gesprek met elkaar aangegaan over mogelijk (vervolg)stappen ten aanzien van krachtig lokaal bestuur in provincie Gelderland. Dit voelen zij als een gemeenschappelijke ambitie.

Zij hebben een gezamenlijk project opgestart in de provincie met als inzet verder te werken aan behoud en versterking van de bestuurskracht en toekomstbestendigheid van gemeenten. Over dit project "*Sterk en toekomstbestendig bestuur in Gelderland*" is tijdens de Dag van de Gelderse Gemeenten op maandag 15 april 2014 gesproken.

Als gevolg van allerlei ontwikkelingen komt er heel veel op de gemeenten af, waarbij een sterk beroep wordt gedaan op hun bestuurskracht. Gemeenten staan voor tal van maatschappelijke, ruimtelijke, economische en bestuurlijke opgaven, dit in combinatie met een behoorlijke druk op de financiële mogelijkheden. *Volgens de Provincie zijn niet de schaalgrootte of gemeenteomvang bepalend maar juist de inhoud en complexiteit van de taken, vraagstukken en opgaves.*

Met het genoemde project wil de Provincie een sterk en toekomstbestendig bestuur in Gelderland bevorderen. Het project richt zich op de Gelderse gemeenten, mede gezien in hun onderlinge regionale context. De vereniging van Gelderse gemeenten en de provincie Gelderland hebben samen het vermogen laten onderzoeken van gemeenten om het groeiende takenpakket adequaat te vervullen. *Het project levert aanbevelingen aan gemeenten en provincie op en biedt daarmee gemeenten en provincie een houvast en stimulans voor discussie, afwegingen en besluitvorming over bestuurskracht in relatie tot een toenemend takenpakket. Gemeenten en provincie besluiten zelf hoe ze met de aanbevelingen aan de slag gaan.*

De provincie heeft in de brief waarin het project "Sterk en toekomstbestendig bestuur in Gelderland" aan de raden is aangekondigd, gezegd dat de provincie op de aanbevelingen uit het op te leveren

rapport gaat reageren en zal aangeven hoe zij die meeneemt bij haar eigen taakuitvoering en voor de rol die zij heeft richting gemeenten.

3. Hoe alles samen komt 23 april a.s. tijdens de bijzondere raadsvergadering

Rapport Sterk Bestuur Regio Arnhem en Besturingsfilosofie Renkum

Inmiddels is het rapport voor de Regio Arnhem aan de betrokken gemeenten rondgestuurd en hebben zij kennis kunnen nemen van de conclusies en aanbevelingen die hierin staan opgenomen.

De gemeente Renkum heeft besloten dit rapport te agenderen voor een discussie in het fractievoorzittersoverleg (immers zij zijn degenen met wie het interview door de adviescommissie heeft plaatsgevonden) en vervolgens het rapport te agenderen in de commissie bedrijvigheid.

Het feit dat onze Commissaris van de Koning op 23 april a.s. aanwezig is bij de bijzondere raadsvergadering in het kader van zijn werkbezoeken aan Gelderse gemeenten, ziet de raad als een gelegenheid bij uitstek om het rapport voor de Regio Arnhem aan de orde te stellen. Dit wil de raad doen in relatie tot de Besturingsfilosofie "Loslaten in Verbondenheid" en de "notitie Intergemeentelijke Samenwerking" die gemeente Renkum in 2014 heeft vastgesteld.

Burgerparticipatie en RaadsThemaAgenda (RTA)

Een belangrijk onderdeel van de Besturingsfilosofie is de relatie tussen de gemeente en haar inwoners. Wanneer een gemeente aangeeft "los te willen laten" en erkent niet meer alles te kunnen en willen regelen voor haar inwoners, betekent dit nogal iets in de relatie lokale overheid en burgers.

Ook het op afstand zetten van de raad, zoals het aangaan van (intergemeentelijke) samenwerkingsverbanden vaak gevoeld wordt, noopt tot bezinning op de eigen positie van de raad.

De gemeenteraad van Renkum heeft hiertoe o.a. het besluit genomen de RTA voortvarend op te pakken. De RTA is een instrument waarmee de raad veel meer dan voorheen de eigen agenda kan bepalen en meer pro actief onderwerpen kan voorbereiden. Daarbij vindt de raad het belangrijk inwoners en lokale instellingen te betrekken; gebruik te maken van de expertise die er is en zo draagvlak te creëren.

De gemeenteraad van Renkum ziet de RTA als een belangrijk instrument c.q. gelegenheid om zijn positie ten opzichte van college (kaderstellend en controlerend) en inwoners (volksvertegenwoordigend) vorm te geven.

Onderwerpen die de raad heeft benoemd als RaadsThema's die tevens raakvlakken hebben met de Provincie en het rapport Regio Arnhem zijn:

- woonvisie;
- klimaatneutraal;
- cultuurvisie;
- toerisme.

De gemeenteraad van Renkum wil de bijzondere raadsvergadering van 23 april a.s. gebruiken om met de Commissaris van de Koning en evt. aanwezigen Gedeputeerden in gesprek te gaan over de rol die de provincie voor zichzelf ziet wat betreft de conclusies en aanbevelingen uit het rapport Regio Arnhem "Sterk en toekomstbestendig bestuur" in relatie tot de besturingsfilosofie van de gemeenten. Ook wil de raad in discussie met de CdK over de RTA thema's die de agenda van de regio/provincie raken. De raad wil dit doen aan de hand van stellingen.

4. Stellingen

1. Het rapport Regio Arnhem zet sterk in op een 'nieuwe' Stadsregio met Arnhem en Nijmegen als trekkers. Het "doel" (een sterke Stadsregio) heiligt daarbij "de middelen" (dat mag best ten koste gaan van de kleine(re) gemeentes).
2. De bestuursactiviteit op het regionale niveau wat betreft de decentralisaties en andere regionale samenwerkingsverbanden concurreren met de positie van de provincie. De provincie is de grote verliezer waar het gaat om de decentralisaties en andere intergemeentelijke samenwerkingsverbanden. Immers er is geen gezamenlijke verantwoordelijkheid voor de provincies en de gemeenten om de decentralisatie tot een succes te maken.
3. Door intergemeentelijke samenwerking verschuift het bestuurlijke zwaartepunt steeds meer naar de regio. Door de beperkte democratische legitimiteit van intergemeentelijke samenwerkingsverbanden dreigt het gevaar dat de burger vervreemd wordt van de samenwerkingsverbanden en van zijn eigen bestuur. De burger kan weliswaar de raad ter verantwoording roepen, maar die heeft als gevolg van de intergemeentelijke samenwerking maar beperkte sturingsmogelijkheden.
4. Samenwerking gaat goed als het draait om het realiseren van iets positiefs. Gaat het om het verdelen van pijn, dan wordt het een stuk ingewikkelder. Wanneer zich problemen voordoen op het gebied van samenwerking, dan is het niet alleen de vraag of gemeenten in staat zijn adequaat de (financiële) gevolgen van de decentralisaties in regionale samenwerkingsverbanden op te vangen, maar ook of de besturen van gemeenten en van samenwerkingsverbanden hierover adequate verantwoording kunnen afleggen aan de eigen gekozen volksvertegenwoordigers.
5. Samenwerking op tactisch en operationeel niveau moet vooral in de vorm van uitbesteding plaats vinden. Intergemeentelijke uitvoeringsorganisaties zijn minder gewenst vanwege de beperkte controlemogelijkheden.
6. De ontwikkeling van een nieuwe regionale strategische agenda in triple helix-verband is vooral een taak van de provincie.
7. De provincie zou een eigen Provinciale Thema Agenda moeten hebben, waarmee ze gemeenten en inwoners betrekken bij hun strategische agenda.

Bijlage

In hierna volgend schema staan de conclusies en aanbevelingen uit het rapport Sterk Bestuur in de regio Arnhem naast de uitgangspunten van de besturingsfilosofie van gemeente Renkum.

Conclusies

Uitgangspunten

Strategisch <i>Rapport Regio Arnhem</i>	Strategisch <i>Besturingsfilosofie gemeente Renkum</i>
In alle genoemde structuurdiscussies lijkt het er vaak op dat het behoud van individuele posities belangrijker is dan het bereiken van gezamenlijke ambities. Het vinden van een eerlijke verdeling van macht, invloed en zeggenschap staat voorop; het ontwikkelen van een krachtige regionale aanpak van maatschappelijke en bestuurlijke opgaven krijgt veel minder aandacht. In een dergelijke cultuur van samenwerking gaan lokale belangen – als het erop aan komt – vaak boven het regionale belang. Er wordt een kunstmatige tegenstelling tussen lokale en regionale belangen gecreëerd, terwijl ze in de praktijk juist sterk met elkaar verweven zijn.	Via samenwerkingsgemeenschappen kun je de flexibiliteit creëren en je bestuurskracht realiseren om elke beleidsvraag/ -thema op de meest effectieve wijze aan te pakken. Door op deze manier de krachten te bundelen kan gemeente Renkum zelfstandig blijven en toch voldoende bestuurskracht genereren voor de toekomstige bestuurlijke uitdagingen.
Tactisch en operationeel <i>Rapport Regio Arnhem</i>	Tactisch en operationeel <i>Besturingsfilosofie gemeente Renkum</i>
Vooraf in kleine en middelgrote gemeenten is de kwetsbaarheid van het ambtelijk apparaat, ook door de aanwezigheid van eenpersoonsfuncties, erg groot geworden. Gemeenten hebben vanwege financiële problemen en bezuinigingsdoelstellingen fors bezuinigd op hun ambtelijke capaciteit. Hoewel deze bezuinigingen enigszins zijn opgevangen met reorganisaties en andere efficiencyverbeteringen, zijn de grenzen van wat gemeentelijke organisaties aankunnen wel bereikt. Op het gebied van de beleidsuitvoering en beleidsadvisering levert dat problemen op.	Meerdere onderzoeken geven aan dat de ambtelijke organisatie wint aan professionaliteit (strategische vermogens) en minder kwetsbaar is bij een zekere schaalgrootte. Toch geven niet alle onderzoeken een eenduidig beeld over de mate van kwaliteitsverbetering van het bestuur. Zo blijkt dat ook aanwezigheid of juist het ontbreken van herkenbaarheid en bereikbaarheid belangrijke aspecten zijn bij schaalvergroting. De gemeente als evenwichtskunstenaar vraagt een cultuuromslag zowel binnen de samenleving als binnen 'het instituut' gemeente en bij alle drie geledingen van de gemeente (raad, college en ambtelijke organisatie). Deze gezamenlijke cultuuromslag is noodzakelijk om de uitdagingen van een nieuwe besturingsfilosofie aan te gaan. Voor het bereiken van deze cultuuromslag moet het accent liggen op het samen leren door het samen te doen, te experimenteren, waarbij fouten maken hoort, dus niet (alleen) via een opleidingscircuit. Een toekomstgericht HRM beleid kan daarbij ondersteuning bieden met

	aandacht voor een toegepast competentiebeleid. Gemeente Renkum zal in alle gevallen aandacht besteden aan de verbinding met haar inwoners (legitimatie oftewel democratisch draagvlak) en aan het verkleinen van de door inwoners gevoelde afstand tot het bestuur (en ambtelijke organisatie). Deze verbinding legt ze door een buurt-/ wijk-/ of kernenbeleid met gebiedsmanagers als verbindingsofficieren (netwerkgovernance).
De samenlevingskracht <i>Rapport Regio Arnhem</i>	De samenlevingskracht <i>Besturingsfilosofie gemeente Renkum</i>
De samenlevingskracht is in de kleinere gemeenten versterkt. De commissie constateert dat met name de kleinere gemeenten flinke voortgang hebben geboekt in het vinden van nieuwe allianties met buurt, wijken dorpsorganisaties en andere maatschappelijke partners. Door met deze organisaties afspraken te maken over verantwoordelijkheden voor maatschappelijke voorzieningen, hebben deze gemeenten hun capaciteitsproblemen voor een belangrijk deel kunnen aanpakken. Hiermee hebben deze gemeenten een belangrijke voorsprong genomen in de huidige transitie naar de participatiesamenleving.	Gemeente Renkum kent diverse relaties met de inwoners en hun gemeenschapsverbanden. De gemeente werkt bijvoorbeeld samen met adviesorganen, (ontspannings-)verenigingen, belangengroeperingen of klankbordgroepen. Veel mensen zetten zich in voor uiteenlopende doelen/initiatieven. Kortom: Gemeente Renkum kent een vitale samenleving. Er is wel een tendens te herkennen in de wijze waarop de gemeente de inwoners en de gemeenschapsverbanden betreft bij haar taakinvulling. De gemeente gaat van een aanbodgerichte benadering naar een meer vraaggerichte én activerende benadering. De inzet daarbij is om burgers en hun gemeenschapsverbanden minder afhankelijk te maken van gemeentelijke ondersteuning. Hierdoor ontstaat een gelijkwaardiger positie tussen gemeente en burgers. De kennis en kunde liggen immers op vele terreinen zowel in de samenleving als bij de gemeentelijke organisatie. Daarnaast kan de samenwerking met burgers en hun gemeenschapsverbanden ervoor zorgen dat draagvlak voor ideeën wordt vergroot. Gemeente Renkum werkt veel samen met (mede) verantwoordelijke partners. Vaak betreffen dit opdrachtgever – opdrachtnemer relaties (dus een niet gelijkwaardige samenwerkingsrelatie). Daarnaast werkt zij op gelijkwaardiger basis onder meer samen met het onderwijs in het LEA (Lokaal Educatieve Agenda) en met de woningbouwcorporaties. Dit zijn samenwerkingsverbanden die in de wet zijn vastgelegd en gericht zijn op de gedeelde verantwoordelijkheid en op het delen van kennis. Maatschappelijke partners hebben kennis van

	beleidsuitvoeringsaspecten, kennis die de gemeente niet (meer) in huis heeft. De gemeente werkt op vele terreinen samen met een beperkt aantal partners. Deze samenwerkingen zijn veelal geïnstitutionaliseerd. Een bewustzijn van een wederzijdse afhankelijkheid is in dit geval van belang. De initiatieven die vanuit inwoners komen en die zich op het werkterrein van de partners bevinden, vergen een positieve houding en reactie van de gemeente en van partners. Dit is een uitdaging voor zowel gemeente als de maatschappelijke partners

Aanbevelingen

Uitgangspunten

Strategisch <i>Rapport Regio Arnhem</i>	Strategisch <i>Bestuursfilosofie gemeente Renkum</i>
Ontwikkel een nieuwe regionale strategische agenda in triple helix-verband Dat de discussie over de toekomst van regionale samenwerking vooral over structuren gaan, heeft te maken met het feit dat de inhoud – de strategische agenda – blijkbaar onvoldoende leeft. De commissie raadt daarom aan een nieuwe strategische agenda op te stellen (of de bestaande te herijken) met kennis- en onderwijsinstellingen, bedrijven en maatschappelijke organisaties. Gezien bestaande ruimtelijke en economische verbanden tussen Arnhem en Nijmegen zou deze agenda in ieder geval voor het stedelijk gebied Arnhem-Nijmegen moeten worden opgesteld. Een nauwere samenwerking met triple helix Wageningen, geïnitieerd door ondernemers, zou ook overwogen kunnen worden.	Gemeente Renkum werkt veel samen met (mede) verantwoordelijke partners. Vaak betreffen dit opdrachtgever – opdrachtnemer relaties (dus een niet gelijkwaardige samenwerkingsrelatie). Daarnaast werkt zij op gelijkwaardiger basis onder meer samen met het onderwijs in het LEA (Lokaal Educatieve Agenda) en met de woningbouwcorporaties. Dit zijn samenwerkingsverbanden die in de wet zijn vastgelegd en gericht zijn op de gedeelde verantwoordelijkheid en op het delen van kennis. Maatschappelijke partners hebben kennis van beleidsuitvoeringsaspecten, kennis die de gemeente niet (meer) in huis heeft. De gemeente werkt op vele terreinen samen met een beperkt aantal partners. Deze samenwerkingen zijn veelal geïnstitutionaliseerd. Een bewustzijn van een wederzijdse afhankelijkheid is in dit geval van belang. Met ondernemers bestaan wel enkele (soms ad hoc) overlegvormen, maar nog geen structurele samenwerkingsverbanden. Voor de gemeente wordt echter een verbinding leggen met het bedrijfsleven van steeds meer belang, omdat het bedrijfsleven een belangrijke rol kan vervullen in een verhoging van samenbinding en leefbaarheid in de lokale samenleving. (commerciële) Ondernemingen geven namelijk steeds meer blijk dat zij medeverantwoordelijkheid voor de samenleving willen dragen. Denk maar aan de opkomst van maatschappelijk verantwoord ondernemen, maatschappelijke stageplaatsen, sponsoring van maatschappelijke activiteiten of 'social return on investment'. Ondernemingen willen hun verantwoordelijkheid nemen en uitdragen.

Tactisch en operationeel <i>Rapport Regio Arnhem</i>	Tactisch en operationeel <i>Bestuursfilosofie gemeente Renkum</i>
Omdat de taken in het sociaal domein een sterk politiek karakter hebben, is het onderbrengen hiervan in een GR wat problematisch, zeker omdat de invloed van gemeenteraden hierop betrekkelijk zwak is. Dienstverleningsovereenkomsten met Arnhem bieden meer mogelijkheden om de gemeenteraad invloed te geven op het kwaliteitsniveau en de kosten van lokale maatwerkoplossingen. Ook andere taken op het gebied van beleidsontwikkeling kunnen zo bij Arnhem worden ondergebracht. De beleidsuitvoering blijft dan lokaal. De gewenste regionale efficiencyvoordelen kunnen zo gecombineerd worden met de voordelen van lokale nabijheid en bereikbaarheid. Om de kwaliteit van de dienstverlening en bedrijfsvoering te kunnen behouden en verstevigen met minder middelen, zijn schaalvergrotingen nodig. Daarbij denkt de commissie allereerst aan een verbreding en verdieping van de bestaande samenwerkingsverbanden op dit terrein. Outsourcen van operationele processen is nodig. Voor het bestrijden van de eerdergenoemde ambtelijke capaciteitsproblemen beveelt de commissie het outsourcen van operationele processen aan. De stad Arnhem is hiervoor de eerst aangewezen partner.	De herinrichting van het sociale domein heeft in gemeente Renkum vorm gekregen en krijgt verder vorm door de kaders die zijn uitgezet in het gebied van Welzijn Nieuwe Stijl, de doorontwikkeling van de Wmo en de drie decentralisaties (AWBZ, Participatiewet en Jeugdzorg). Gemeente Renkum heeft daar een vierde decentralisatieopgave aan toegevoegd: Passend onderwijs. Zoals meerdere gemeenten geeft Renkum (sinds 2010) uitwerking aan deze kantelingsgedachte. Door inwoners op diverse manieren te faciliteren of te stimuleren geeft de gemeente invulling aan hun eigen verantwoordelijkheid. Voorbeelden zijn de keukentafelgesprekken door medewerkers van het Zorgloket, de respectievelijk in ontwikkeling zijnde pilots en proeftuinen in het kader van het Wijkgericht Werken van de decentralisaties, netwerkstrategie, creatieve piramide, e.d. De kanteling is het begin van de transitie die de gemeente doormaakt. De 'vermaatschappelijking' is een verlengde van de 'kanteling', maar vormt tegelijkertijd een parallel spoor. De 'kanteling' komt in eerste instantie voort uit 'de zorg (voor elkaar)', de eigen verantwoordelijkheid en zelfredzaamheid. De 'vermaatschappelijking' heeft betrekking op meerdere terreinen raakt zelfs aan onze representatieve democratie en is niet alleen een opgave voor de gemeente, maar ook bijvoorbeeld voor organisaties in het maatschappelijk middenveld.
De samenlevingskracht <i>Rapport Regio Arnhem</i>	De samenlevingskracht <i>Bestuursfilosofie gemeente Renkum</i>
Geen specifieke aanbevelingen	Krachtenbundeling met inwoners, ondernemers, organisaties of instellingen is verder uitgewerkt in de routebeschrijving voor Route A en Route C. Wel heeft de gemeenteraad van Renkum de RTA

	vastgesteld, een wijze van werken waarmee de gemeenteraad veel meer zijn eigen agenda wil bepalen. Op de RTA staan thema's waaraan de raad in deze raadsperiode vooral aandacht aan wil besteden. De onderwerpen worden door raads- en commissieleden voorbereid voor een discussie in de raad, daarbij worden diverse werkvormen ingezet en wordt zoveel mogelijk gebruik gemaakt van expertise, interesse en kennis vanuit de samenleving.